

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

Выходзе два разы ў тыдзень — у сераду і ў суботу нараніцы.

Адрас Рэдакцыі й Адміністрацыі: ВІЛЬНЯ,
ПОЛАЦКАЯ 4. — (WILNO, POŁOCKA 4).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 га-
дзіны апрача свята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Падпіска:

на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал.,
на 6 месяцаў 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграшчы у два даражэй.
Аплата надрукавання залежыць ад рэдакцыі

Цана абвестак:

на 1-ай старонцы 30 гр., 2 і 3-ай — 25 гр. і на
4-ай — 20 гр. за радок дробнага друку у вад-
най палосцы. Жадаючы іншых абвестак павін-
ны звярнуцца да Адміністрацыі.

Усяму Беларускаму Сялянству, Чытачом і спагаднікам „Сялянскае Нівы“
шлем нашыя найшчырэйшыя і найлепшыя Новагоднія пажаданьні!

НОВЫМ ГОДАМ...

О, Новы Годзе!

Праца Інстытуту.

Мінуў стары год, прышоў новы. Ко-
жны новы год ёсць вялікім святам. Ба-
гатыя святакуюць першы дзень Навага Го-
ду затым, што ім добра жыць на сьвеце,
бедныя — затым, што маюць надзею на па-
лепшаньне сваёй гаротнай долі ў новым
годзе. Мы, Беларусы, пакрыўджаны доляй;
беднасьць, убогасьць і галіта прасяляду-
юць нас, кожнае свята яшчэ больш пры-
памінае нам аб нашай бядзе, бо мы бачым,
як сярод нас і коштам нашай крыві і поту
паны гуляюць, спраўляюць сабе багатае
святая, а мы сядзім бяз хлеба, у холадзе
і голадзе. Чаму гэта так, чаму такая не-
справядлівасьць на сьвеце? Ці можа толькі
адны мы, Беларусы, так пакрыўджаны?

У пануючым цяпер на ўсім сьвеце гра-
мадзкім ладзе маем несправядлівае разьме-
ркаваньне (падзел) грамадзкага даходу. Ко-
жны грамадзянін з усяго грамадзкага дахо-
ду не атрымлівае частку роўную ўложанай
ім працы пры вытворстве грамадзкага да-
бра, а толькі такую частку, якую яму пры-
дэлююць іншыя. Рапашуючую ролю пры разь-
меркаваньні грамадзкага даходу адыгрывае
не людзкая праца, а капітал і ўлада, якая
на ўслугах капіталу. Багатыры, што ма-
юць вялікія грашовыя капіталы, што ма-
юць фабрыкі, і што маюць маёнткі (вялікія
абшары зямлі), самі бяз учасьця ўсіх гра-
мадзян — усіх працуючых, дзеляць грамадз-
кі даход. Дзеляць гэты даход несправядлі-
ва, бо ўсё забіраюць сабе, і толькі падонкі
аддаюць працоўнаму народу ўсіх краёў.
Там дзе народ мае сваю незалежнасьць,
хоць улада і знаходзіцца на ўслугах капі-
талістычнага ладу, аднак сяляне і работні-
кі і наагул усе працоўныя масы пачына-
юць здабываць сабе голас пры разьмерка-
ваньні грамадзкага даходу. Гэта разьме-
ркаваньне хаця і адбываецца несправядліва,
аднак ня ў такой меры, як там, дзе народ
ня мае сваё незалежнасьці. Прыкладам,
амэрыканскі селянін і работнік не атрымлі-
ваюць з сваёй працы ўсю вартасьць вытво-
ранага імі добра, бо часьць гэтага добра
ідзець у кішэні капіталістых, але атрымлі-
ваныя імі даходы шмат перавышаюць да-
ходы сялян і работнікаў на Беларусі.

Абмінаючы іншыя прычыны гэтай ня-
роўнасьці, найважнейшае гэта тое, што мы
ня маем свайго незалежнага існаваньня,
што мы не звязваемся гаспадарамі на сваёй
зямлі.

Чужыя капіталы, чужыя па нацыяналь-
насьці ўласнікі маёнткаў і чужая нам ула-
да яшчэ больш эксплёатуюць наш запраца-
ваны народ, бо апрача пагоні за вялікімі
прыбыткамі, буржуазія і капіталістыя, пры-

ўжо зьнік аджыўшы стары год,
Праліўшы ў змучаны народ,
У народ пакрыўджаны бяз меры
Прамень агністы цвёрдай веры.

Бо прыдзе момант, час магутны,
З бяды паўстане дух пакутны
І страшна, грозна, нібы леў,
Стрымаць ня зможа ён свой гнеў.

Дык ўдар грывотам пяруністым,
Разьбі цемру чорнай хмары
І на ўбогія ніўкі і папары
Завьзяў сонца днём агністым!

Дык звяжы-ж ты моц о, Новы Годзе!
Дыхні свабодаю ў народзе,
Каб замест сьлёзаў ронным полі
Ліліся песьні поўнай волі!

У святой вялікай працы нам,
Ты новы годзе, памажы —
Зямелькі беднае сынам
Канець мучэньня палажы!!!

Міх. Касцючкіч.

Няхай жыве

Вольная Беларусь!

разьмеркаваньні грамадзкага даходу, хо-
чуць адабраць Беларусам магчымасьць дай-
сьці да сваёй улады. Яны добра ведаюць,
што беларускай буржуазыі, беларускіх ка-
піталістых няма зусім, дык вожная бела-
руская ўлада ня будзе бараніць інтэрэсаў
багатых людзей, а будзе на старане ўсяго
працоўнага беларускага народу. Такой ула-
ды дагэтуль мы яшчэ ня мелі і затым праз
многа вякоў наш народ быў і ёсць у гас-
падарчай і палітычнай няволі, якая экспля-
тавала нашу працу. Увесь грамадзкі да-
ход, даход запрацаваны нашымі рукамі ня
быў нашым нацыянальным даходам, але да-
ходам нашых ворагаў.

З такім станам рэчаў, нам прыходзіцца
змагацца. Змагацьні кожнага з нас асобна
не прынясуць нам перамогі. Трэба васьці
арганізаваную пляновую працу, якая мае
на мэце палітычнае, гаспадарчае і нацы-
янальнае вызваленьне беларускага народу.
Гэтую працу павінны васьці ня толькі па-
вадыры нашага народу, навадыры нашай
партыі, але ўсё нашае сярмяжнае сялян-
ства. Беларускае сялянства павінна сцэ-
най сваёй масай ісьці ў Сялянскі Саюз
і там пад бел-чырвона-белым нацыяналь-
ным сьцягам будаваць фундамант пад сваю

Мінулы год можа быць адзначаны ў гісто-
рыі беларускага руху, вельмі вялікімі паспеха-
мі ў галіне пашырэння беларускай сьведа-
масьці сярод шырокіх гурткаў нашага народу.
У гэтым годзе таксама была заложана адна з
найважнейшых беларускіх арганізацыяў у
Заходняй Беларусі — гэта Беларускі Інстытут
Гаспадаркі і Культуры, які вельмі шмат пры-
чыніўся да пляновай арганізацыі працы на вёс-
цы. Да гэтага году існуючыя беларускія куль-
турна-просьветныя ўстановы ня мелі кантакту
(лучнасьці) з нашай вёскай, і затым праца іх
абмяжоўвалася невялічкім колам беларускай
інтэлігенцыі, што знаходзілася ў цэнтрах бела-
рускага руху ў: Вільні, Наваградку, Радашко-
вічах і інш. местах.

Інстытут першы сярод беларускіх устаноў
пачаў уцягваць у працу інтэлігенцыю, што зна-
ходзіцца на мясцох і якая апынулася ў вельмі
цяжкіх матэрыяльных абставінах. Там дае сярод
такой інтэлігенцыі прабудзілася нацыянальнае
пачуцьцё, закладаліся гурткі Інстытуту, якія
сваёй працай захоплівалі ўсё, што ёсць леп-
шае на вёсцы. З другога боку, менш сьведо-
мыя элементы, безработная інтэлігенцыя, сярод
якой беларуская сьведамасьць яшчэ не дасяпе-
ла, скарэй хапаліся за палітычную працу, тво-
рачы тры ці іншыя „гурткі“ палітычных пар-
тыяў. Інстытут, як культурна-гаспадарчая уста-
нова, у сваёй працы мог паслугавацца толькі
больш сьведымі грамадзянамі, людзьмі якія
маюць данна для культурнай працы, бо ёсць
ведама, культурную беларускую працу могуць
васьці толькі адпаведна ўагадаваньня культур-
ныя працоўнікі. Народ у сваёй масе больш кі-

лепшую будучыну. Трэба добра помніць
што ані з усходу, ані з заходу ніхто ня
прыдзе вызваляць нас; паліпшэньне нашай
долі можам аспіраць толькі на сваіх улас-
ных сілах. Гэтыя сілы ўзмацоўваюцца
і растуць разам з узростам нашай аргані-
заваннасьці.

Беларускі Сялянскі Саюз, спатыкаючы
цяпер ужо другі Новы Год, шлечь усім ся-
лянам, чытачом „Сялянскае Нівы“ і спа-
гаднікам яе сваё шчырыя і найлепшыя па-
жаданьні! Каб гэты новы год быў новай
здабычай Беларусаў на ніве нашага поў-
нага вызваленьня; каб даход усіх працую-
чых на Беларусі быў беларускім нацы-
янальным даходам, і каб сяляне, работнікі
і ўсе працуючыя мелі справядлівы ўдзел
пры разьмеркаваньні яго, удзел роўны ўсёй
вартасьці ўложанай працы. Ідэал справяд-
лівага падзелу грамадзкага даходу ёсць
ідэалам Беларускага Сялянскага Саюзу! За-
здзейсьненьне ўсіх ідэалаў Саюзу, ідэалаў
беларускага сялянства, за зямлю і волю
няхай у гэтым новым годзе кожны селянін
пачнець арганізавана змагацца! Дык з Но-
вым Годам, з новым шчасьцем да працы за
поўнае нашае вызваленьне!

А. Саюзнік.

нуўся да тых, якія пачалі працу на вёсцы не на культурнай ніве, а на палітычнай. Гэта зусім лёгка зразумець. Аргументы тых, што вялі палітычную працу на вёсцы былі больш зразумелымі, як аргументы працаўнікоў на культурнай ніве. Бо калі адны ўгаварвалі: запісывайцеся ў партыю і дастацеце зямлю бяз выкупу, а другія казалі: ідзіце ў культурна-гаспадарчае таварыства, там палепшыце сваю долю праз асвету, то зусім зразумела рэч, што дэмы селяніны выбіраў гурток палітычнае партыі. Вініць у гэтым выбары селяніна мы ня можам. Віноў гэтага зьяўляецца мнагапакутная доля нашай бацькаўшчыны.

Зусім лішнім зьяўляецца тут тлумачыць, што кожная палітычная праца павінна мець адпаведна прагатаваны грунт. Гэты грунт для карыснай палітычнай працы можа прыгатаваць толькі культурна-просветная праца, толькі праца, якая будзе выходзіць запраўдны грамадзян Беларусі з моцнай нацыянальнай сьведасьцю. Такаго грунту дагэтуль сярод нашых густачу ня было і затым Інстытут, зусім разумна, пачаў працу на вёсцы ад культурна-гаспадарчай нівы.

Праца Інстытуту, спатыкала перашкоды, як з боку ўлады, якая зацягвае легалізацыю гурткоў Інстытуту, так і з прычыны недахвату матэрыяльных сродкаў. Інстытут абавэр сваю працу на сваіх уласных сродках, атрымліваных пераважна ад сяброў; а дзеля таго, што ўсё беларускае грамадзянства ў Заходняй Беларусі якраз знаходзіцца ў цяжкіх матэрыяльных абставінах, праца Інстытуту не магла шыбка ісьці ўперад, а тым больш праца на гаспадарчым грунце. Аднак ня глядзячы на адсутнасьць сродкаў, на перашкоды (шыканы) з боку ўлады і „конкурэнцыю“ палітычных гурткоў, Інстытут спаўняў і спаўняе паступова хоць некааторныя пункты свайго вельмі шырокага поля да працы, устаноўленага статутам. Сярод заложаных каля паўсотні гурткоў ідзець плянавая культурна-просветная праца на вёсцы. Гурткі ладзяць спектаклі, выписваюць беларускія газэты, закладаюць бібліятэчкі—чытальні, падгатаўляюць грунт для залажання спажывецкай каапэратывы і інш. У справе беларускай асьветы гурткі складаюць дэкларацыі на ўрадавыя беларускія школы, дамагаюцца прыватных беларускіх школ. Ёсьць ведама, гэтая апошняя праца вельмі ня ўдачна, бо ўлады моцна трымаюцца кірунку паліянізацыі беларускіх зямель. Урадовых беларускіх школ дагэтуль зусім няма, а на прыватных школах, хаця і даюць канцэсіі, затое не зацьвярджаюць вучыццель. Інстытуту удалося дабіцца толькі адной беларускай прыватнай школы ў Слонімішчыне, ды і то ў гэтым

яго малая заслуга, бо на гэтую школу была выдана канцэсія яшчэ летась Т-ву Бел. Шк. ў Радашковічах. Адным матывам удадаў пры незацьвярджаньні вучыццель у прыватныя беларускія школы ёсьць адказ, што вучыццель быццам ня маюць кваліфікацыі. Каб пазбавіцца гэтае прычыны, Інстытут выступіў перад Віленскім Куратарам з заявамі, у якіх прасіў дазволу на беларускую сэмінарыю і беларускія вучыцельскія курсы. На вучыцельскія курсы адразу быў адмоўны адказ, а на сэмінарыю дагэтуль няма адказу, справа, відаць, загублена пад сукном. Такая самая доля спаткала і заяву на каапэратывна-гандлёвыя курсы, якія меўся наладзіць Інстытут. Улады дагэтуль, ужо 5 месяцаў, не даюць канцэсіі на каапэратывна-гандлёвыя курсы.

У справах школьных Інстытут выслаў да міністра асьветы Бартля заяву, дамагаючыся хаця прыватных беларускіх школаў, але доля гэтае заявы была мала завідная, бо п. Бартэль на т не рачуў прыслаць ніякага адказу. Пры такіх адносінах улады да беларускага школьніцтва Інстытут павінен быў пачаць культурна-просветную працу і ў іншым кірунку. Не пакідаючы зусім закладваньня школьных інспектараў дэкларацыямі на ўрадавыя школы і заявамі на беларускія прыватныя школы, Інстытут у апошнія часы зьвярнуў увагу на хатнюю навуку дзяцей. Паводле існуючых на беларускіх землях царскіх законаў, кожны бацька мае права дома вучыць сваіх дзетак. На такую навуку не патрэбна ані канцэсіі, ані зацьвярджэньне вучыцеля. Мясцовы інтэлігент-вучыцель можа вучыць дзяцей маленькімі групамі па якіх 5 асоб па хатах, а ня ў школе.

Такая праца, алучаная з працай гурткоў Інстытуту, якія закладаюць бібліятэчкі-чытальні, можа прынесці вельмі пажаданыя рэзультаты на ніве адраджэнскага беларускага руху. Калі наша вясковая інтэлігенцыя праканаецца ў гэтым, перастане займацца толькі палітычнай працай, а пачне будаваць асновы пад нашае поўнае вызваленьне, пачынаючы ад фундаманту, тады можна будзе смела спадзявацца, што такі фундамант утрымае на сабе Беларусь.

А. Вільдэневіч.

СЯЛЯНЕ!

Аб усіх крыўдах, аб зьдзеках адміністрацыі і аб ваінным жыцьці пішыце ў сваю газэту „Сялянскую Ніву“.

Маленькі фэльетон.

„У Грамадоўшчыне“.

(Фантазія).

Надзвычайнае паседжаньне Галоўнага Сэкрэтарыату ўжо магло-бы фактычна распачацца, але чакалі на „шэфу“, а бяз іх у „Грамадзе“, як без галавы...

Праўда, шэф „незалежны“ тэлеграфавалі, што калі справы ягонны польскія—ў неспадзеўку затрымаюць яго ў Варшаве, дык каб на яго не чакалі, бо ўсе неабходныя „wskazówki“ ўжо дадзены пану Тарасу, і паседжаньне можа адбывацца без ягонага асабістага ўдзелу: „што будзе гаварыць п. Тарас—гэта ўсё роўна, як, быццам, я“ — заканчвалася тэлеграма...

Другі шэф „залежны“, хаця пасыла ласьні, якую атрымаў ад „Крыніцы“ і „Сялянскай Нівы“ яшчэ і недамагаў крыху, але на паседжаньне сабіраўся абавязкова і на т загадаў, каб без яго не пачыналі...

І яны чакалі...

Тарас, прыкусіўшы ніжнюю губу і на т страціўшы крыху сваіх зайздросных румянаў, сядзеў на падваконьніку, нэрваваўся і паглядаў то на гадзіннік, то на дзверы... Паслы Рачок і Мяцеліца, пахаджваючы па пакой, нешта спрачаліся і відаць было, што Рачок чымсь незадаволены і дае нейкую ўзбучку Мяцеліцы... Маложына яшчэ ня было зусім... Рэшта сядзелі маўчком і пахлебна паглядалі на сваіх павадыроў... А час ляцеў...

— Здаецца прызвеецца, паны, распачаць паседжаньне — зьлізаючы з падваконьніка запрапанаваў Тарас — бо справы паважныя і зацягнецца...

— А парадак дня апрацаваны?...—адклікнуўся пасол Рачок...

— А як-жа — ў Маложына... вось, толькі куды ён запрапаў...

— Ну, як заўсёды... як што паважнае, дык яго і нямашака — ўмяшаўся Мяцеліца — і здаецца-ж, разам выйшлі з хаты...

Але лёгкі на ўспамін паказаўся і пасол Маложына... Нешта разчырванешыся, крыху

запыхаўшыся, ён з шумам і нека смела ўвайшоў у пакой і, усеўшыся на бліжэйшае крэсла, маўчком і паволі адвёў усіх крыху прыплюшчанамі і быццам, як здавалася, ўжо насалавеўшымі ватыма...

— Няўжо-ж ён ўжо гатоў—падумаў зморшчыўшыся Тарас...

— Далібог гэта данічога, — пачаў ваўнавацца Рачок...

— Чорт яго ведае, што гэта з ім?!—увасклікнуў Мяцеліца...

І гатова была над зусім непавінным Маложыным разразіцца бура, як у гэты момант дзверы нека паціху адчыніліся і не ўвайшла, а быццам прашмыгнула знаёмая ўсім, з кійком у руках, фігурка шэфа „залежнага“ і бачком, бачком... тыц і ўсёлася на старшыняскае месца... Вусікі задрыгалі, вочкі заблішчэлі і, пытлива паглядзеўшы на Тараса, сьлізнулі па прысутным і на адну хвілінку штось затрымаліся на Маложыне... Той аж пабалеў і заварушаўся...

— Ва... ва, ва—затрашліся ягоныя губы...

— Што?!... Панок нешта хоча сказаць? — пачуўся ласкавы і салодкі галасок шэфа...

— Ва... ва... ва... — трасуныся пачаў падумацца Маложын, але Тарас зірнуўшы, як-бы прыцьветыў яго да крэсла і той замоўк, апусьціўшы галаву...

— Калі ласка, паночак, мы слухаем... я чакаю...

— І — ёк! — ікнуў Маложын, і струя калядовага паветру акаціла ўсіх прысутных прысутных... Нека заварушыліся... Нехта вышчарыўся, нехта з зайздросьцю паглядаеў на Маложына... Рачок чыхнуў і толькі Тарас быццам іаноў паморшчыўся, дык шмаргануў носам...

— Да парадку, паночкі, да парадку!—нека нэрвова закрычаў і замітусіўся шэф, баючыся, каб сьвятачны настрой не запанаваў прысутнымі і не сарваў надзвычайнага сабраньня... і ён пачаў і званіць і нэрвавацца і раптам падняў руку—маленькую, пухлякніную са шыюхадкім пярсьцёнкам, беленькую руку, тую, што падпісывала не адзін „дагавор“, а цяпер у сваіх лейцах... трымае ўсю „грамадоўшчыну“, кіруе ёй і кіне туды, куды захоча—і запанавала ціша. І ўсё ўсупакойліся, як прыцінутыя пад цяжарам якімсь... быццам заварожаныя, быц-

Прылучэне двух павеатаў да Беларускае Радавае Рэспублікі.

Прэзыдыум Усерасейскага Цэнтральнага Спаўняючага Камітэту на паседжаньні 6-га сьнежня пастанаўіў прылучыць да Радавае Беларусі два паветы.

Адначасна з гэтым тры іншыя паваты Гомельскае губ.: Клінцоўскі, Старадубскі і Новазыбкаўскі—прылучаны да губ. Бранскае.

Першае весць аб раішырэньні Беларускае Радавае Рэспублікі бяссумлеву напоўніла сэрца кожнага Беларуса радасьцяй. Але зараз настала асьцюдзяньне. Бо, запраўды, што мы бачы перад сабою? З вялізарнага беларускага прастору, што палітычна салежыць да Маскоўшчыны, прылучаны цяперака да Беларускае Рэспублікі ўсяго два паветы. Мы, сябры Беларускага Сялянскага Саюзу, гэтым не рапчараваны, бо ніколі ня верылі ў „ласку“ Маскоўшчыны.

Калі прылучэньне ў 1924 г. да Беларускае Рэспублікі вялікай часьці Віцебшчыны і Магілёўшчыны рабіла на першы пагляд уражаньне шчодрасьці з боку Маскоўшчыны, дык цяперака ёсьць уражаньне маскоўскай скупасьці. Перад намі зьявілася старая Масква, якую мы знаем, пачынаючы ад розных Васілёў і Іванаў у чатырнаццатым стагодзьдзі. Масква і далей будзе дзяржацца рукамі і зубамі за кожную пядзь беларускае зямлі. З гэтага відаць, што Беларусы маюць натурынь усе сілы, каб упорнай сыстэматычнай працаю абараніць сваіх братоў, што на ўсходзе пад Маскоўшчынаю. З вышсказанага так-жа відаць, што не Маскоўшчыне разьвязаць беларускае пытаньне. Дык вельмі мыляюцца ўсе тыя Беларусы, якія спадзяюцца, што маскоўскія бальшавікі прынясуць Беларусам вызваленьне. Бальшавікі хочудь выкарыстаць беларускае гора, але аб вызваленьні Заходняе Беларусі ня думаюць і нават, як мы бачылі, не даюць звычайнай нацыянальнай свабоды тым Беларусам, што пад Маскоўшчынаю.

А што датычыць прылучаных Рэчыцкага і Гомельскага пав., дык было надзвычайна дзіўна, што іх ня прылучылі яшчэ ў 1924 г., бо хіба-ж і асьлепленым маскоўскім нацыяналістам было відаць, што гэтых павеатаў, так блізкіх да беларускага цэнтру, ня ўдасца абмакавіць тады, як настала перамога беларускага руху. Відаць тут была прычына, якая астаецца схаванай ад тых, хто воддаць стаіць ад радавай палітыкі.

Прым.

цам, як тыя трусны перад атрутным вокам ядавітае зьмяі трацяць сваю волю і робяцца пакорнымі і самі лезуць да яе ў пасьць на сьняданьне, гэтак уся прысутная грамада адразу нека заціхла перад гэтай маленькай рукоў, сьміралася і схіліўшы галаву, быццам выкакала на гнеў свайго „самадзержца“... На т Маложын, ужо быў пачаўшы ўсхрапваць, нека прад адчуў гэны момант і страхнуўшы ад страху ўсе калядовыя ўспамінкі, зіркаў ня смела на ўсё больш і больш нэрваваўшага шэфа...

— Што гэта ён — хворы, ці вар'яцее — падумаў ён...

А сам шэф і запраўды ўжо траціў абліччэ здаровага чалавека і блядаў ўжо і бяз гэтага ягоная твар зьявілася зусім і пакрывалася хворым румянцам... рукі як у сударазе падрыгвалі пухлымі пальцамі і хапаліся то за алувок, то за паперу, то за пяро, а толькі вочы перад гэтым яшчэ супакойныя і быццам гордыя—расшырыліся нека і хворым, амальшто вар'яцкім агнём выказвалі ўжо, што на шэфа знаходзіць ягоная хвароба...

Старая хвароба гэтак званая ў мэдыцыне „mania grandiosa“, калі шэф, як у белай гарачцы не пазнае ні дружэў, ні ворагаў, а кідаецца на ўсіх, як шалёная сабака...

— Прыпадак... прыпадак зачынаецца—запалталі грамадоўцы...

— Вось зараз абалецца жоўтай пенай, схопіць алувок, паперу, дык пачне... — паціху раз'ясняў нехта...

— І на каго гэта ён цяперака...

Але Тарас і іншыя блізкія да шэфа людзі добра ведалі гэтую ягоную хваробу, а гэтакосяма ведалі як, калі і ў які спосаб можна спыніць ужо пачынаючую каталенцыю і Тарас цяперака надміргнуўшы Рачку і Мяцеліцы, пачаў:

— Пане шэфе, паночку!... Багаславі нас...

— Але, але... багаславіце нас... багаславіце — падтрымалі Тараса Рачок і Мяцеліца — толькі на вас адных і трымаемся...

— Толькі-ж вы адзін і разьбілі адзіны фронт беларускі, выявіўшы здраднікоў і згоднікоў... Багаславіце...

— Просімо... просімо, багаславіце... (Далей будзе).

Стары Хасень.

На Новы Год.

Досыць! ужо годзі злыбяду пеці!
Проч! гэны сумны напеў,
Час нам у песнях пагрозай грывець,
Ад страху, каб кат наш дрыжэў!
Растуць ў народзе магутныя сілы,
Ўсходзіць свабоды пасеў,
Волат—народ ўстае ўжо з магілы,
Араб сваю моц зразумеў.
Ўжо думкі аб волі ня здушыць і голад
Ня зломіць нас барацьба,
Родная саха, сякера і молат
Саб'юць з нас пугы раба!

Хмара.

К Л І Ч.

Нас шмат, нас шмат! ўздымаймась-ж, брацьця,
Ня трэба ліць сьлёзаў, ня трэба маліць,
Дык дружна і разам ўздымайцеся-ж, браце,
Даволі нам ласкі прасіць!
Ужо бач! зара занялася, свабоды.
Прасьніся, заспаўшыся брат
На бел-чырвоны сыяг свабоды
Ўсходзіць сонца з-за крат!
За землю, асьвету, за шчасьце народу,
За краю роднага волю
Ўсе да нас, хто мужыцкага роду
Будаваць сабе лепшую долю!

Хмара.

Зьмітрачына Куцьця.

...Зьмітрачына перад куцьцёй ня бегала,
так як іншыя багачэйшыя суседкі ейныя, не
клапаціліся аб дванаццаціх патравах, якія па
абычаю павінны былі-б зьмясціцца на стале
перад адумысна пасьціўшаю гэтым днём сямей-
каю. Каб жа-ж пасьціць толькі гэтым днём пры-
шлося! Зьмітракова даўно мужа ня мела: як
папоў у салдаты дык і сьлед прастыў.

Чацьвёра дзетак; заробку ніякага; ні га-
роду свайго, ні жывёлы. Зьмітрачына жыла на
ласкавым хлебце дык і пост быў—кажу я—ня
толькі ў дзень куцьці.

Яна села адвечаркам пры вакне, ды тры-
маючы меншую Хадоську на каленках, пазіра-
ла сумна праз вакно. Трох іншых тут-жа пры-
мабьціўшыся—памагалі матцы прыслуховацца
да павольнага хістаньня галінак бязлістае яблыні-
кі і рабіны, ды дзівіцца высокай сьнежнай гурбе
перад самым вакном.

Наўпроці бачылі яны праз сваё ваконца
аграмадную хату Васіля—мужыка багатага.
Там ужо цяплілася лямпа і відаць было як
збіраліся Васілёвы за стол за „дванаццаць
патраў“.

— Мамка, я падбегу зірну, што ў іх на
куцьцю будуць есьці—адазваўся старшы.

— І я, — крыкнуў другі.

Трэці шустрайшы нічога ня кажучу накі-
нуў на сябе нейкую хламіду і першым выбег
за дзьверы, за ім другія.

Матка не затрымлівала іх.

— Прыходзьце назад хутчэй, будзем і мы
куцьцю пачынаць!—усьлед прагаманіла ўздох-
нуўшы. Мела кацялок згатаванай кашы і жба-
нок сахарынай салоджанай вады.

Ні было чым жывіць дзяцей; цяжка было
з адзежай—былі амальшто голыя.

— Прыняў-бы іх Божанька Сьвяты, каб ня
мучыліся—стагнала яна ўсьлед.

А яны тэй самай парой ужо перабеглі
гурбу, пераскочылі праз пералаз і ўчапіліся за
падзаконьнік Васілёвага вакна.

Шчыбы асабліва знізу былі парываваны
рознымі ўзорамі-малюнкамі „дзядзькі-Мароза“.

Прайшла хвіліна і другая пакуль яны ад-
хукалі і зьністожылі частку рысункаў і тады
ўжо маглі бачыць сваімі ўласнымі вачыма стол
з пасеўшымі навакол Васілёвымі. Есьці яшчэ
не пачыналі.

Патравы, смачна прыладжаныя, манілі да
сябе вочы і думкі ўсіх.

Васілёвы мусіць пасьцілі цэлы дзень, дык
ува ўсіх блішчэлі вочы і рукі канвульсыяна
цягнуліся да лыжак.

Зьмітраковы глыталі сьлізкі...

Стары і паважны Васіль увайшоў у хату,
скінуў кажух, намыўся, і падышоў да столу:
быў у белай, вышыванай прыгожа, кашулі, пад-
піраванай рамянем, у добрых портках і ў доб-
рых шмараваных гусіным шмалцам ботах.

Пасьля цэрэмоніяў, патрэбных дзеля гэта-
га сьвятога вечара, пачалі Васілёвы есьці.

Зьмітраковым здалося галаснае мяляканьне
і чмяканьне... разгарэўся апэтыт. Інстыктыўна
глянулі на вакно сваёй хаты—было там цёмна.
Нават лямпа ня была запалена.

Васілёвы елі, чуваць была гаворка і сьмех.
Сам Васіль быў задуманы і ціха абіраў нейкую
хвастатую рыбіну. Раптам ён як-бы што важ-
нае ўспомніў, ня выпушчаючы з рукі ядоміны
падняўся з-за столу, падышоў да вакна таго
самага, праз якое блішчэлі Зьмітраковы мальцы.
Іх ён ня ўбачыў.

Васіль важна стукнуў тры разы ў шыбіну
рукой і голасна прагаманіў:

— Мароз, Мароз хадзі куцьцю есьці!

Зрабіўшы гэтак ён вярнуўся на сваё
месца.

— Ледзь не забыўся... стары гэта звычай
зваць Мароз на куцьцю—казаў ён і пачаў абі-
раць рыбіну.

Раптам у сьнег шмат ног затопала, абтра-
саючы сьнег і ўраз-жа шмат пар рук зашор-
гала на дэвярох, шукаючы ў пацёмках клямкі.

Васіліха была бліжэй усіх ад дэвярэй —
падыйшла і адчыніла...

Зьмітраковы басякі разам уваліліся ў ха-
ту. Зьдзівіліся Васілёвы.

— Адкуль вы ўзяліся? — пытаўся змор-
шчаны меншы сын Васіля.

— Ваш татка клікаў толькі што нас—ад-
казалі прыйшоўшыя.

Усе запачуча зірнулі на сабе.

— Калі? — давіўся сам Васіль.

— Праз вакно...

— Мы дзядзенька глядзелі праз шыбіну,
а вы нам пастукалі...

— А, а-а! Во як. Дзіўна выйшла. — Ківа-
ючы галавой гаманіў Васіль.

Васілёвы былі людзьмі добрымі: хутка
Зьмітраковы апынуліся за сталом і пачалі пра-
гавіта спажываць куцьцю.

Зьмітрачына ня магла дачакацца дзяцей
з надворку, дык абварццелася хусткай паверх

Поэтыцкае творства Фр. Грышкевіча.

* * *

Можа гэта толькі згадка,
Мо' ня так ёсьць, як здаецца:
Пры ламаню мо' аплатка
Нам спаткацца йшчэ прыдзецца,
Хоць ня веру ў гэта, братка,
Што час прошлы нам вярнецца...
Бо страшэнна сэрца б'ецца...

Можа гляне хто з украдка
І спытае, дзе мне дзецца;
Я скажу... ў мяне ёсьць хатка,
Можаш ёй ты прыглядзецца:
Дом мой — Край, Айчызна — матка,
Вось і мейсца — дзе падзецца...
Аднак, сэрца страшна б'ецца...

Сэрца, стань! ня бійся... годзе!
Бо жыцьця праява млее:
Сэрца, будзь з жыцьцём у згодзе,
Бо душа ашатанее
І шалёна ў дзікай тродзе
Паўстрымацца не адалее...
Сэрца сталь... бо сіла млее.

* * *

Туды, туды... ў таёмну даль
Нясі мяне павеў ласкавы,
Нясі і кінь у сонну хваль,
У сонну хваль... далёка ў даль,
Дзе вечна зелянеюць травы.

Нясі туды, дзе любай крок
Па пудных кветачках ступае
Наперад, зад і з боку ў бок
Жартоўне і міленька... знарок
Там ручкай кветачкі зрывае.

Я буду кветкай зелянець
І буйным пьветам распушчуся,
Яе рука мяне сарвець,
На грудзях шпілячкай прыткнець,
А я у сэрца ёй уп'юся.

ТРАФІКА.

Прада мной таблічка
Вісіць невялічка
І крывы напісак
Із чырвоных рысак:
„Трафіка“.

Тут дзяўчынка
Як малінка;
Вочы чорны,
Як вуглінка...
Прытулілася ў ражок
Міла й пекна, як бажок.

Вочы чорны,
Як вуглінка...
Прытулілася ў ражок
Міла і пекна, як бажок.

Вочы чорны,
Вы палючы,
І харошы
І магучы...

Як люблю я вас...
Як баюся вас...
Знаць ня ў добры час
Я убачыў вас...

СЛАВАЧЦЫ.

Пакіну я Цябе нязнанай
Над кнігай Зэйера сьвятою,
А сам паеду ў сэрцу з ранай
І Ты мне будзеш век нязнанай...
Балей ня ўбачуся з Табою...

І толькі сэрца будзе помніць
Твой сьнежны твар і мілы зрок;
Яно Цябе мне часта ўспомніць,
Твой мілы зрок яно прыпомніць...
За дзень, за месяц і за рок...

* * *

Ваконны заслоны
Зрухнуліся ў бокі
І дзіўныя тоны
У хвалдах заслоны,
Як водгук далёкі
Зайгралі жалосна.
І міла гасподу
Запоўнілі пахам,
Ды пахам з усходу,
На ўсходнюю моду,
З нястрыманым жахам...
Парвалі так злосна.
А струны спаміну
Угнуліся ад хвалі:
І спомніў дзяўчыну
На ўсходняй аддалі...
І стала нязносна.
Нязносна ў гасподзе,
Нязносна у ночы,
Ах, мілы усходзе,
Забудзь аб гасподзе
Ня вей мне у вочы...
Ня муч бязлітосна.

РОСПАЧ.

Раздзяры мне бура
Грудзі маладыя
І завый панура,
Як васеньня бура
На Усе Сьвятыя.

Вырві мне з карэньнем
Сэрца маладое
І паконч з цяпеньнем,
Вырваўшы з карэньнем
Усё балюча-злое.

Занясі на полі,
На зялень каберца,
Дзе ня быў сьлед волі,
Вось на гэты полі
Нясі маё сэрца.

Гэй, завыйце буры,
Пад вакном сталіцы
І рвеця пануры
Абраз чорнай буры...
На роднай зямліцы.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

У нашай гміне.

У гміне сваей я ўжо мусіць ня быў гады чатыры. Ня быў не ад таго, што ня люблю яе, а проста ня меў ніякой патрэбы. Ды і ў каго цяпер можа быць патрэба ў гміне бываць? Даўней хоць падаткі трэба было ў гміну насіць два разы ў год. Ну, а хто цяпер адважніцца ў гміну падаткі нясець? Папробавай толькі, дык пачуеш, што сэквестратар табе на гэта скажыць! Ды і на што тады і сэквестратар нам патрэбен быў-бы, каб мы самі падаткі насілі. Для нашай-жа выгады яго нам з Польшчы прыслалі.

Праўда, даўней яшчэ ў гміну хадзілі войта выбіраць. Ну а цяпер чаго пойдзеш, калі без цябе ня толькі выбяруць, але і на карак табе пасадаць. Трымай толькі! Хадзілі яшчэ даўней у гміну на жалабу да войта, калі часамі сусед табе на нагу наступіў, бо пастарункаў тады пры гміне ня было і колькі гэта трэба было грошай і часу змарнаваць, каб праўду дабіцца ў гміне! А цяпер зайшоў толькі на пастарунак, паказаў пальцам: вось ён! — дык праз пару днёў твой непрыяцель аж на Лукішках апынецца.

Дык чаго дарма ў гміну хадзіць, калі ўсе выгады на месцы. А чаго я чатыры гады таму назад у гміне быў? — Рад у гмінную тады выбіраў, дык я выбаршчыкам быў. Але цяпер ужо болей і гэта работа таксама без нас робіцца.

А сёння я трапіў у гміну зусім выпадкова. Меў нільную справу да свайго свата, а ісьці да яго як раз трэба было каля гміны. Зайшоў у гміну пагрэцца. Трэба ведаць, што наша гміна адна пры дарозе стаіць. Вліжэй на поўварсты ніякай хаты няма ад яе. І кожны хто зьмерэніць, у гміну грэцца заходзіцца. Ды і пагрэцца болей няма дзе. Гміна наша старая ўжо. Як нарочна, каб дзе людзям у мароз пагрэцца было, вялікі, вялікі пакой ёсць, зборнай называецца. Чалавек сёння са дзеве ў ім тоўпілася. Лаўкі каля сцяны шырокія і печ заўсёды цёплая, цёплая. Сядзі толькі ды грэйся.

Вось якраз і прыцягнула мяне гэта печ у гміну. Плечы пагрэць захацелася. Увайшоў я на ганак. Адчыніў другія дзверы ў сярэдзіну. Стаў ды вочы рукавом праціраю. Ці ў сваю гміну я гэта папаў? — думаю. Даўней проста як а ганку дык адразу ў зборню. А цяпер ні тэй печы ні зборні. Толькі маленькія сенцы і тыя без вакна. Увесь святло што з дзвярэй. А можа, думаю, зборня з печай далей перасуналася? Толькі я хацеў адчыніць дзверы і праканацца ці ёсць печ, аж бачу на дзвярах напісана польску: „Ужонд гміны. Прымо інтэрасантаў: у панядзелак, сераду і суботу“. Тут я і на печ забыўся. Што за ліха, думаю. У любое міністэрства можна хадзіць штодня, а тут у сваю гміну толькі тры разы на тыдзень. Вось дыштука! А можа, разважаю я сам сабой, з тэй прычыны, што цяпер усюды рэдукцыя і ашчаднасьць, на ўсю гміну толькі адзін войт застаўся, які і канцэлярый правіць і інтэрасантаў прымае? Дык дзе яму аднаму ўправіцца?

А і добра, думаю, калі так: усё-ж падаткаў меней плаціць трэба. Дай пагляджу. Адчыніў ціхенька дзверы, бачу тая самая наша зборня, толькі выгляд ужо зусім іншы маець. Сыценны белыя, белыя, а на сцянах абразы нейкія. Ад печы старой і сьледу няма. Новая жалезная стаіць. Высокая, высокая, аж усталяваньне ўпіраецца. Пасярод пакою чатыры ста-

дзіравага кажуха і толькі ступнула колькі крокаў к дзвярам, як пачула, што ў сені нехта ўвайшоў. Не пасьпела яна яшчэ ўзяцца за клямку, як той „нехта“ адчыніў дзверы ў хату і хрыпата запытаўся:

— Ці тут жыве Зьмітракова?

— Я сама...

— А, жывеш, здарова; палі лямпу!...

Яна аболупела... Зьдзівілася... Пазнала мужа... Вярнуўся-ткі... Кінулася са плачам абмаць яго. Даўней праклінала яго, а цяпер... гатак, ацавіла яна цяпер ягоную пару мазолістых рук. Хапіла, пацалавала яго. Настрой адразу змяніўся: аджыла памаладзела...

— Дзе-ж дзеці, — запытаў Зьмітрок, абтрасаючы сьвітку са сьнегу.

— Пабеглі зірнуць на куццю Васіля, але пры вакне там нешта іх ня відаць.

— Мусіць у Васіля?

— Мусіць у Васіля.

— Ну дык сьхадзі за імі.

— Пойдзем разам: Васілёвы будучы рады!...

— Сабраліся і пашлі.

Васілёвы і запраўды рады спаткалі Зьмітрака з жонкай і далучылі іх да агульнай кумпаніі, пасадыўшы амаль-што сільно за стол.

Кудыця, ўжо праўдзіва хрысьціянская, працягнулася далёка пад поўнач.

Кацялок з кашай і жбанок вады, засалоджанай сахарынам, астаўся і паслужыў Зьмітраковым за сьняданьне на першы дзень Каляд.

А. Васілеўскі.

ны стаяць, а за кожным па чалавеку сядзіць. Адзін пазногці ножніцамі стрыжэць, другі папярскую курыць, а трэці з чацьвертым сьмяецца. А што-ж цяпер у даўнейшай канцэлярый? — зацікавіла мяне паглядзець. Справа зборні ў канцэлярый даўней дзверы былі. Зіркі я туды, а на дзвярах напісана: „габінэт вуйта“, надта, думаю сабе, войт шырокі ў нас. Даўней у гэтым пакою суды і сходы адбываліся, а цяпер толькі на габінэт вуйту хапала. Глянуў я праз адчыненыя дзверы ў габінэт гэты. Вуйта хацеў пабачыць, які ён хоць на пагляд, аж бачу пуста няма нікога. Якраз я ў дзень той трапіў калі інтэрасанты не прыймаюцца. Аўторак быў.

— А табе што трэба? — пытаецца ў мяне той, што пазногці ножніцамі стрыг.

— Так, пагрэцца — адкажываю, не казаць-жа яму, што на цябе паглядзець прышоў!

— Тут ня кухня, а канцэлярый. Проша выйсьце.

Раз кажаць выйсьці, дык трэба выхадзіць, не чакаць-жа пакуць ён табе ножніцамі па запатылку дасьць. Вышаў я ізноў у сенцы. Якраз з сторахам спаткаўся. Гадоў ужо з дваццаць ён у нас старажуче ў гміне. Лявон завецца.

— На што-ж ты, дзядзька, зборню над канцэлярый аддаў — кажу яму: Гэта-ж цяпер і табе старому няма дзе пагрэцца.

Сторах махнуў рукой і ўздыхнуў. Відаць, што і яму так сама было шкода старой печы, можа нават болей як мне.

— Шкода некаму стала, што чалавек наш зайдзе пагрэцца. Цесна ім усюды за намі. Бачаш куды мяне выкінулі — паказаў сторах на зэдлік пры дзвярах на якім ляжаў скручаны сьняжнік.

— Ну а як войт чалавек? — стараючыся разгагнаць у старога сумны настрой, перамяніў я гутарку.

— Добры як сьпіць. Тады сьмела можна каля яго хадзіць.

Нашую гутарку са сторахам перарваў нейчы жаночы голас, які з кватэры вуйта крычаў:

— Сторах, сторах!

— І дыхнуць не даюць — уздыхнуў сторах і вышаў.

Аднаму ў сенцах мне ня было чаго рабіць. Я вышаў на ганак. Там сядзела нейкая кабета ў кажуху, схаваўшы галаву ў хустку.

— Ці ўжо ёсць дванадцатая гадзіна? — запыталася яна ў мяне чуючы паказываючы свой твар з пад хусткі.

— Яшчэ толькі дзесьць.

Кабета ўздыхнула. Я прысеў да яе на лаўку.

— А, цётка, у якой справе пытаюся ў кабеты.

— На суд... каторы раз ужо.

Я паглядзеў на кабету. Твару было менш відаць з пад хусткі. На сколькі я мог разгледзець, кабета была ўжо не маладая. На твары ляжалі сьляды перажытага гора.

— Цяпержа, цётка, судоў у гміне няма, хто тут вас судзіць будзіць? — пытаюся я ў кабеты.

— У справе дзяцей мяне каторы раз трэбуюць. Сягоньня ізноў суд будзець.

Цяпер я зразумеў, што гэта кабета называецца „судом“. Яе трэбуюць гмінная школьная рада. І пакуль я сабраўся сказаць да цёткі яшчэ што небудзь, яна пачала адчыняць мне сваю набалелую душу.

— Удавая — казалася яна — шосты год як дзеда пахавала, з цяцёра малымі ён мяне кінаў. Самаму большаму толькі цяпер яшчэ трынаццаць гадоў пашоў. Дык вось, усім пяці ў школу прыказываць каб хадзілі. Ну як-жа мне іх усіх выправіць! Гэта-ж ня дома, а дзеве вярсты трэба кожны дзень хадзіць у школу. Вось і голых іх-жа ня выправіш. Трэба адзець, абудць. А адкуль я вазьму што, калі за падаткі карову апісали? Вось на восені так сама на суд судым мяне звалі. Двух меншых звольнілі, а траім большым канечня хадзіць трэба. Няхай-бы сабе хадзілі. Ведама, чалавеку грамата ня шкодзіць. Але дзе-ж можна каб кожан дзень у школе быць, і пагода ўсякая бываець ды і прастудзіцца, захварэць каторы... Да студні вяду бегаюць піць!... Найгоры мне большага цяжка ў школу выпраўляць што-дня. Дзе-ж мне бабёскай справай заўсім управіцца. Ён-бы хоць скаціны даглядзеў-бы, воз другі сукоў якіх нябудзь прывёз. А нагдысь на млын з ім езьдзіла. Усё-ж лягчэй. А ім гэта зусім не ў галаве. „Мусіць хадзіць!“ Толькі адно і знаюць. А дзень не пашоў — да кары.

Кабета ўздыхнула і змоўкла.

У гэтай справе я, зразумеў, нічога ня мог ей парадыць. Астаталася толькі выказаць сваё спачуваньне беднай кабетцы.

На ганак к нам узыйшлі двое мужчын.

— Войт дома? — запытаўся ў мяне адзін з іх.

— Ня ведаю. Сягоньня аўторак. Напісана, што не прымаець. А на што вам? — зацікавіла мяне запытацца.

— Яшчэ летам — пачаў ён мне апавядаць —

Аб нашай мове.

III.

Цяпер ужо аусім устаноўлена, што на ўсёй этнаграфічнай Беларусі пануе адна беларуская мова. Калі і ёсць якая-колячы спрэчка аб нашай мове, то гэта датычыць крайніх узьмежкаў Беларусі. Беларуская мова ад Горадні і Беластоку аж да Бранску — адна мова, адны ў ёй словы і звароты, бо яе стварыў адзін народ, што мае сваю асобную і рэзка выдзеленую душу, — кажа беларускі географ А. Смоліч. Як усякая іншая мова, так і беларуская мова, мае розныя вымовы. Так у паўночна-ўсходняй Беларусі ёсць цокаўчая гаворка, дзе кажучы: рэчка (зам. рэчка), цужы (чужы), чалавек (чалавек) — Бельскі, Горэцкі, Вялікі паветы з часткамі суседніх. У Смаленшчыне, Магілёўшчыне і Чарнігаўшчыне так ужо ня цокаюць, але мяккі гук застаецца. І тут кажучы беряг (зам. бераг), рьяка (зам. рока), старыца (зам. старацца). Там-жа вымаўляюць словы на н. (Мыладзік — маладзік, вылозы — залозы, пыгамані — пагамані), ды ўжываюць там-сям даволі вялікарускіх слоў (вор, нет, дзелаць). Як бачым, у абедзьвюх гэтых гаворках сустракаецца шмат велікарускіх слоў. Гэта тлумачыцца тым, што яны найдаўжэй, былі пад уплывам вялікаруускай мовы. Проф. Карскі, мяжой моцных уплываў маскоўшчыны на беларускую мову лічыць лінію, што ідзе праз Себяж, Віцебск, Мсьціслаў, Клімавічы і Навазыбкаў. На захад ад гэтай мяжы пачынаецца чыстая беларуская мова прынятая ў сучаснай літаратуры беларускай. Гэтая мова займае сабою чуюць ня ўсю сярэднюю і заходнюю Беларусь (Менск, Магілёў, Полацк, Слуцк, Вілейка). На захадзе Беларусі, у паветах: Аўгустоўскім, Сакольскім і Беластоцкім, а таксама на захад ад Вільні, ужо чуюцца меншыя ці большыя уплывы польскае мовы. На поўдзін ад лініі Горадня—Слоўнім — Гомель ёсць поўднёвая беларуская гаворка, так званых беларусаў-сакуноў, якія кажучы: загамоніўся, рупіўся, хаваўся. Гэтыя асобнасьці ўжываюцца часам і ў літаратурнай беларускай мове. На гаворку Беларусаў Пінскага, Кобрынскага пав. якіх называць пінчукамі, апрача сваіх правінцыянальных асаблівасьцей, вялікі ўплыў робіць украінская мова, хаця-ж Піншчына з правяку была часткай Беларусі.

(Далей будзе).

К. М.—ч.

на мост дошкі пілавалі, а грошы і да Каляд спагнаць аніж ня можам. Калі ня прыдзецца — усё грошы няма. Раз дык я ўжо і нясьцярпеў. Чаму гэта — кажу — у нас заўсёды грошы павінны быць. Калі мы толькі ўпярэ не заплацім, дык з нас і процанты і якэкуцыйныя, а як нам трэба — дык ні процантаў ні сумы не аддаюць. Дык войт як схапіў мяне за каўнер, ды калі турнуў каленам вон з канцэлярый, дык я чуюць лоб сабе не разьбіў. Многа хто казаў каб я заяву на вуйта на гэта напісаў.

— Але так і не напісаў! — Зрабіў я яму заклад.

— Ды так неякі засталася. Цяпер-жа і заяву напісаць дык больш пяці золотых трэба заплаціць — нібы апраўдваючы сябе казаў ён. — А там невядома што і было-б?

— Калі мы будзем маўтаць як нас выкідаюць за каўнер, то вядома, што войт яшчэ і па карку накладзець. — Вось што можа быць толькі — з дакорам адказаў я.

На ганак увайшоў адзін мой добра знаёмы. Павіталіся.

— Ці не на суд можа? — пытаюся.

— На суд. Хай яго... Каторы раз ужо.

Мне стала цікава запытацца ў яго як адбываецца гэты суд?

— Суд як за праўды акружны суд — раскажываў ён мне. Застэмпаца вуйта, або сам вуйт з Антонам Арэхам судзі, а кіроўнік школьны прадседацель і пракурор разам. Толькі адных адвакатаў няма. Усяго ў гміне ёсць больш 20 школь. А з кожнай школы наменей сабярэцца па 10 чалавек бацькоў дзіцяці, каторага з гэтымі іншай прычыны ня быў дзень ці два ў школе. І вось сабярэцца нас столькі, што некаторым на дварэ трэба стаяць. І як пачнецца суд ад паўдзя дык да паўночы някончыцца. А тады па цемнаце па балодзе ідзі дамой калі сьмерці не баішся. Добра яшчэ як каму блізка, а ёсць-жа такія, што за вёрст пятнаццаць прыходзяць.

— Ну а якія-ж прыгавары суда бываюць?

— Ці сядзець, ці грашмі плаці. Як там інспэктару захацца.

Дакой на ганку гміны мне несядзела. Ды напраўдзе сказаць і сядзець ужо ня было на чым. Я разьвітаўся з сваім знаёмцам і пашоў.

А на спатканьне мне мне дарогай да гміны ішлі і ехалі мужчыны і жанчыны, старыя і маладыя і ўсе яны пасьпешалі на суд.

Яна Башкір.

Да перавароту ў Літве. З Польшчы.

Міністар вайны аб перавароце.

Рыскія газеты падаюць змест гутаркі літоўскага ваеннага міністра з карэспандэнтам „Сегодняя“. Міністар палк. Маркас заявіў, што палітыка папярэдняга ўраду вяла Літву на згубу. На вачах усіх жыхараў Літвы камуністыя арганізаваліся, аброіліся і аткрыта гаварылі, што забяруць уладу ў свае рукі. Тымчасам урад глядзеў на гэта праз пальцы і ўспакаіваў насяленьне галаслоўнымі заявамі, што ўсё ідзе добра, для дзяржавы няма ніякой небяспекі.

Бальшавіцкі пераварот на Літве быў-бы прычынай камплікацыі палажэння бальшавіцкіх дзяржаваў, што было-б на руку радам (саветам), якія мусяць ствараць факты, якія быццам гавораць аб сусветнай рэвалюцыі. Усе грамадзяне Літвы, якія дзяржаўна думаюць з энтузіязмам (захопленасцю) і радасцю прывіталі пераварот.

Армія прыняла змены спакойна. Ня толькі нідае не было праліву крыві, але не зарэгістравана найменшых нават выпадкаў паміж варужоннымі.

Піяны камуністыя цяпер ужо папсуты і ня могуць яны мець надзеі на свой пераварот.

Народнікі ў Літоўскім Сойме.

Народнікі і сацыял-дэмакраты, якія да перавароту трымалі ў сваіх руках уладу, заявілі, што будучы зьяўляцца на паседжанні Сойму. Сваю тактыку гэтыя партыі выкажыць толькі пасля таго як будзе ім вядома дэкларацыя ўраду. Аднак гэтыя партыі будуць у апазыцыі да ўраду.

Дыміся губэрнатора Мэмлю.

Губэрнатар Мэмлю (пад Літвой) падаўся ў адстаўку. Гэтая вестка яшчэ не правярана.

Што намуць Віленскія Літоўцы.

Прадстаўнік усходняй агенцыі зьявіўся да літоўскіх дзеячаў у Вільні з запытаннем, як адзеньваюць палажэнне ў Літве.

Др. Д. Альсэйко — старшыня Віленскага Літоўскага Камітэту заявіў:

Ковенскія выпадкі насколькі неўспадзеўкі ўзніклі, на столькі шыбка былі зліквідаваны. Зрабілася гэта так бясумліва дзякуючы прэзідэнту Грыньюсу, які маючы даволі сілы, каб асадаць пераварот, усанкцыянаваў (прызнаў) яго, хочучы недапусьціць да ўнутранай барацьбы і да магчымага ўмяшаньня ў справу вонкавых дзейнікаў. Няможа быць ніякай гутаркі, каб рашэньне (пастанова) прэзідэнта была чым небудзь вымушана. Што да цяперашніх выпадкаў трэба адзначыць тое, што новы ўрад ня мае большасьці ў Сойме; з гэтага вынікала-б што хочучы ўпраўляць, урад павінен распусьціць Сойм, але гэта зьяўляецца мала праўдападобным (мала верным).

Народнікі, а іх ёсьць 22 на 85 паслоў будучы нейтральнымі праз пэўны час і гэтым дадуць магчымасьць існаваць ураду праф. Вальдэмарса, хто ведае, ці з часам ня войдуць у коаліцыю.

На сколькі можна зарэнтавацца, сфэры хрысьціянскай дэмакратыі ў Літве бяруць пад увагу яшчэ трэцюю канцэпцыю, а імяна падзел сярод партыі народнікаў, часьць якіх пойдзе за ўрадам. Ня думаю, каб гэтае дапушчэньне было рэальным. Калі ўтрымаецца Сойм, то дзеля тактычнай сілы, якую будучы мець народнікі адносна да ўраду, змены курсу палітыкі на горшае ня трэба спадзявацца.

Што дзеецца ў сьвеце?

Пратэст проці гвалту Мусалініага.

Сьлетні нацыянальных кангрэс арганізаваных групаў нацыянальных меншасцяў у Эўропе на паседжанні ў жніўні м-цы с. г. ў Жэневе выбраў камісію для прыгатаваньня трэцяга нацыянальнага кангрэсу меншасцяў. Да сяброў гэтай камісіі належаць: д-р Вільфан з Трыесту (у Італіі), праф. Маспюс і Англісэль з Барсэлёны, Лявон Мокіч з Парыжу, пасол д-р Шыман з Рыгі, Ст. Серакоўскі — з Усходняй Прусыі, пас. Гэза-Шюльэ з Прагі. Старшыня камісіі, славенскі пасол да італьянскага парлямэнту, д-р Язэп Вільфан быў 10 лістапада затрыманы ў Рыме і пасаджаны ў вастрог.

Паслы нацыянальных меншасцяў у Польскім Сойме, так-сама як і прадстаўнікі меншасцяў другіх краёў Эўропы, элажылі пратэст італьянскаму ўраду. З беларускіх паслоў запратэставалі Ярэміч і Тарашкевіч, з жыдоўскіх Гартглас, з нямецкіх Піш, з украінскіх Ка-

З Сойму.

Праўная Рада падала нова-выраблены прэсавы дэкрэт. Апошні мае быць унесены да Сойму перад 1-м студзеня. Паводле гэтага дэкрэту суды за справы прасовыя маюць быць прысьпешанымі.

Навабранцы з 6 клясавой асьветай.

Ваенныя ўлады выясьняюць, што на аснове новага распараджэньня, якое за некалькі дзён будзе абавязваць, навабранцы, што акончылі 6 кляс сярэдняй школы, таксама будуць скіроўвацца да ваен. школаў падхарунжных рэзэрвы, але толькі пехаты. Ня будуць яны адбываць скарачанай службы, а нармальную, і астануцца падпаручнікамі рэзэрвы толькі ў выпадку вайны. Затое навабранцы, якія акончылі сярэдняю школу будучы адбываць скарачаную вайсковую службу (1½ года) і могуць быць прыдзелены ня толькі да школаў падхарунжных пехаты, але і да іншых спецыяльных аружжаў.

Новыя распараджэньне.

У Дн. Уст. № 121, ад 15.XII.26 абвешчана распараджэньне Прэзыдэнта аб пабіраньні ў 1927 г. надзвычайнага 10 процантовага падатку да безпасярэдніх падаткаў, пасярэдніх падаткаў, штэмплёвых аплат, спадковага падатку і ад дарства.

У Дн. Уст. № 122 абвешчана распараджэньне аб конвэрсыі (замене) дзяржаўных пазык з 1918 — 1920 г.

Палявыя суды.

Міністэрства ўнутраных спраў выдана распараджэньне, на аснове якога прадоўжаны яшчэ на 6 месяцаў тэрмін існаваньня палявых (даразных) судаў. Гэтыя суды ў працягу 7 гадоў існаваньня Польшчы ўжо шмат перавялі на той сьвет Беларусаў. Цяперашні рэакцыйны польскі ўрад, відаць, хоча на генэральску распраўляцца з Беларусамі.

Калі хочаш красьці, дык на „Крэсы“.

Польская пазнанская газета піша, што поласкія ўлады тых ураднікоў, якія абкрадваюць казну, пераносяць на „Крэсы“.

Адзін урадовец нарабіў шкоды дзяржаўнаму скарбу, выдаючы фальшывыя квіты за нібы купленае дрэва для апаленьня ўраду. Справа гэтая выйшла на верх і ўрадоўца звольнілі. Калі пачалі рабіць захады прад начальнікам ураду п. Урбанскім, каб звольненага ізной прыняць, дык Урбанскі сам падпісаў яму ліст, у якім наведана звольненьне, што на службу ў пазнанскім вострагу прыняць яго ня можа, але калі ён зложы заяву, каб прынялі ў ўрад на Віленшчыне, то п. Урбанскі ня выдасць за што яго звольнілі. Або інакш: тут табе красьці ня можна, а ў віленскім вострагу крадзі сабе на зьмяньне галавы, урад будзе маўчаць.

Вось бачым як Палякі любяць нашыя землі, прысылаюць нам самых зладзееў.

Тая самая газета піша, што чатыры месяцы таму назад была гучная справа аб „надужыцях“ у дырэкцыі пошты і тэлеграфу. Камісія ад дырэкцыі зрабіла дасьледаваньне і сьцьвердзіла, што гэтыя надужыцы былі напэўна і што займаўся імі паводыра каміснй дысцыплінарнай п. Крыгіч. Апошняга перавялі ў Вільню і тады ўжо сталі рабіць дысцыплінарныя дасьледы. П. Крыгіч займаець сабе і далей пасаду заступніка начальніка паштовага аддзелу ў акруговай дырэкцыі Пошты і Тэлеграфу ў Вільні.

зіцкі, з расейс. Сярэбранікаў. Паслы выслалі тэлеграму да прэзыдэнта італьянскага ўраду. У гэтым пратэсьце дэкларацыя напіс на тры меры барацьбы, якіх хватаецца ўрад італьянскі з народамі, які імкнуцца да свайго вызваленьня.

Каталёнцы прыслалі ў камісію тэлеграму такога зместу: каталёнская дэлегацыя пратэстуе проці несумленнага арыштаваньня прэзыдэнта Вільфана.

Сябра камісіі Паўлюк Шыман з Рыгі выдаў адозву, у якой выступае у абароне арыштаванага. З пратэстамі адазваляся і шмат другіх арганізаваных нацыянальных групаў Эўропы.

Палітыка Англіі.

Апошнія паставы Лігі Народаў зрабілі вялікія перамены ў адносінах паміж эўрапейскімі дзяржавамі. Англія хоча адцягнуць Нямеччыну ад ССРР і зрабіць саюз чатырох вялікіх дзяржаваў: з сабой злучае Нямеччыну, Францыю і Італію. З другога боку ССРР хоча заключыць саюз з Нямеччынай і Італіяй. Англія ня можа дапусьціць да гэтага другога саюзу, каб закачыць першы.

У сувязі з гэтым лонданская газета „Observer“ напісала артыкул, у якім кажа, што над Нямеччынай ваеннага кантролю зусім ня будзе. Цяпер кантроль залежыць толькі ад Англіі, якая, каб дагатаць Нямеччыне, ніякага ваеннага кантролю ня будзе рабіць. Апрача таго, газета піша, што Надрэнія — нямецкая правінцыя, якую захапіла Францыя — будзе аддана Немцам назад; Нямеччына таксама можа быць паводыром гаспадарчай канфэрэнцыі і будзе мець свабоду для стварэньня гаспадарчых „Злучаных Штатаў Эўропы“. Англія яшчэ прапануе Немцам стварыць саюз трох: прылучыць да сябе Нямеччыну, і Францыю. Гэты саюз мог-бы аб усім рашаць у Лізе Народаў і наагул у сьвеце.

З ўсяго гэтага Англія хоча, каб Немцы забыліся аб праігранай апошняй вайне, не шыкаваліся да вайны з Францыяй, а стараліся ўтрымаць суакой у Эўропе. Гэта значыць, што Немцы павіны пераваць добрыя адносіны з радамі (саветамі), і быць у згодзе з Англіяй.

Газэта „Observer“ далей зварачваецца і да Італіі і ганіць палітыку дыктатара Мусалініага; нападае на Італію за тое, што яе войска на французскай граніцы рабіла дэманстрацыю. Асьцерагае Мусалініага перад тым, што яго можа спаткаць такая самая доля, якая спаткала Вільгельма II і запрашае Італію у саюз чатырох: Англіі, Францыі, Нямеччыны і Італіі.

Каб лепш заахваціць Нямеччыну і Італію да заключэньня такога саюзу, Англія прапануе новы падзел афрыканскіх калёніяў, маючы на мэце аддаць Нямеччыне і Італіі частку гэтых калёніяў.

З усяго гэтага бачым, што Англія вельмі хоча саюзу з Нямеччынай проці Масквы. Калі-б дайшло да такога саюзу, тады Масква асталася-б зусім адна, усе большыя эўрапейскія дзяржавы былі-б проці ССРР. Такі саюз меў-бы на мэце недапусьціць да новае вайны, за тое усялякія споры паміж дзяржавамі рашалі-б: Нямеччына, Англія і Францыя. Але зараз-жа пасля заключэньня такога саюзу, Немцы паднялі-б пытаньне аб іх усходніх граніцах. Нямеччына не згаджаецца на цяперашнія граніцы з Польшчай і за хоча мірнай дарогай зьмяніць гэтыя граніцы. Каб забраць сабе назад Верхнюю Сылезыю, Нямеччына мае вельмі добры аргумэнт у апошніх выбарах, якія далі нямецкую большасьць у Верхняй Сылезыі.

З Б. С. С. Р.

Прэзідэнт Усерасейскага Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту ўчыніў новы крок у кірунку далейшага аб'яднаньня беларускіх зямель. На паседжанні 6-га г. сьнежня пастаюўлена: „Далучыць да Беларускага Сацыялістычнае Радавае Рэспублікі з складу Гомельскае губ. павёты Рэчнцкі і Гомельскі ў іх сучасных адміністрацыйных межах разам з месцам Гомелем“.

Перадача новых абшараў ВСРР мусіць быць праведзена ў жніўцы ў працягу аднаго месяца.

„Вэрсальскі трактат страціў павагу“.

Вядомы нямецкі прамысловец, які вядзе прапаганду збліжэньня французска-нямецкага піша ў газ. венскай „Neue Freie Presse“:

Посьле стварэньня гаспадарскага саюзу нямецка-францускага Вэрсальскі трактат ня мае ніякага значэньня. Зрабіўшы гаспадарскі саюз, каторы будзе ўзрастаць і пашырацца, Францыя і Нямеччына ня могуць далей аставацца ў палітычнай няўзгодзе. Ваенны кантроль ня мае пэўнай мэты, бо калі васьці вайсковы кантроль дык трэба прызнаць Немцаў за здраднікаў, а здраднікаў ніхто не кантралюе. Аўтар трымаецца таго пагляду, каб умовніць французска-нямецкі саюз, а нават мець адзін супольны генэральны штаб. Каб сталася так, дык нямецкая армія падлегала-б французскай інспэкцыі і надварот французская — нямецкай, што не ганьбіла-бы ні адну ні другую дзяржаву.

З Амэрыкі.

З Вашынгтона пішуць: паводыра прадстаўнікоў марской палаты Бутлер (Butler) заявіў, што Амэрыцы трэба павялічыць марскую сілу бо займае яна паводле гэтай сілы толькі трэцяе мейсца ў сьвеце.

Зямлятрасеньне ў Альбаніі.

З Рыму павядамяюць, што італьянскі ўрад атрымаў ад свайго пасольства павядаменьне аб зямлятрасеньні ў Дураццо (Албанія). У гэтым месцы знішчана шмат дамоў і каля тысячы душ ня маюць дзе прыхінуцца. Мусоліні распарадзіўся выслать на месца катастрофы помач пажывеньнем, мае таксама ўрад на мэце зрабіць прытулак для 600 бяздомных і разам кухні. Італьянскі ўрад, аказваючы гэтую помач, хоча паказаць сваю прыхільнасьць да Албаніі пасля нядаўна зробленага пакту.

НАВІНЫ

— **Прыезд пасла Рагулі ў Вільню.** У сераду прыехаў у Вільню Старшыня Беларускага Сялянскага Саюза пасол Рагуля. Ягоны прыезд знаходзіцца ў сувязі з паседжаннем Цэнтральнага Камітэту Саюза, якое вызначана на 31.XII.26 г.

— **Пасол С. Баран у Вільні.** Выпушчаны з Беларускага вастрогу пасол С. Баран прыехаў 27.XII ў Вільню. Першай мэтай прыезду ёсць паправа ягонага здароўя, якое вельмі падупала за 3 гады і 7 месяцаў вастрожнага жыцця. Пасол хоча парадзіцца з дактарамі і пачаць сістэматычнае лячэнне.

— **Канфіскацыя.** У сераду 29.XII. польская паліцыя нахлынула на беларускія кнігарні ў Вільні, зрабіла рэвізію і забрала ўсе карты Беларусі, ўсе выданні сцэн. твору „Каліс“, Ф. Аляхновіча і творы „Мутэрка“ М. Гарэцкага.

— **Забарона вывозіць быдла з прычыны эпідэміі.** Польскія ўлады забаранілі вывозіць быдла з такіх беларускіх паведаў: Беласток, Бельск, Горадня, Саколка, Ваўкавыск, Навагрудак, Баранавічы, Ліда, Несьвіж, Слонім, Стоўбцы, Валожын, Бярэзь, Пружаны, Смолін, Браслаў, Ашмяны і Вільня.

— **Забарона ўвозіць беларускія часопісы.** Літоўская Міністэрства ўнутраных спраў выдала распараджэнне, якім забараняе ўвоз у Літву ўсялякіх беларускіх часопісаў, што выходзяць у Вільні.

— **З'езд літоўскіх вучыцеляў.** На 31 г. сьнежня склікаецца з'езд літоўскіх вучыцеляў з Усходніх Зямель.

На гэтым з'ездзе маюць быць абгавораны арганізацыйныя справы вучыцеляў.

— **Сьмерць украінскага дзеяча.** У Львове памёр праф. Барвінскі, адзін з найстарэйшых украінскіх парламентарыстаў.

Нябошчык быў сябром аўстрыяцкага парламенту і належаў да кірунку проціпольскага.

— **3 Касы Хворых.** Урад Касы Хворых на паседжанні 23 г. мес. прызнаў выплаціць сваім супрацоўнікам аванс у 50% іх пэнсій, які мае быць зьвернуты ратамі праз пяць месяцаў пачынаючы ад 1 б. студзеня.

— **Безработным.** Віленская каса безработных атрымала ад Міністэрства Працы і Апенкі 6000 зл.

— **Камунікацыя з радамі.** Ад 1-га студзеня 27 г. мае быць беспасярэдняя чутуначная таварная камунікацыя паміж Нямецкай і ССРР праз Данцыг і Польшчу.

— **Менавязьняў паміж Літвой і Польшчай.** У Жэнэве 23.XII польскія і літоўскія прадстаўнікі Чырвонага Крыжа падпісалі дагавор аб менавязьняў. Паводле дагавору мае выменены 23 палітычныя вязьні з кожнай стараны, дагавор по датчыць вязьняў, вінавачаных за здраду стану або шпіёнства. Падпісаны дагавор будзе прадстаўлены заінтарэсаваным урадам для зацвярджэння.

Друкарская абмылка.

У папярэднім нумары ў артыкуле „Падатковыя цяжары“ абмылка надрукавана 184 замест 18,4 процантаў.

Сьмерць японскага цара.

З Токіа паведамляюць, што 26 г. сьнежня равіцай а гада. 1 мін. 25 гадоў японскі цар. Цела цара выстаўлена на публічныя агляды. Хаўтуры будуць у лютым альбо сакавіку б. г.

Новы цар, наступнік, выдаў да народу адоўгу ў якой асьвятляе, што прымае імя Шо-Ва або „сьветлы мір“. У сувязі са сьмерццю японскага мікадо ў Лёндане заведзена жалоба на тры дні.

Нямецка-італьянскі пакт (дагавор).

Француская газета „Le Temps“ у перадавіцы абгаварываючы будучы нямецка-італьянскі пакт кажа, што італьянская прэса што дае з жарам піша аб гэтай справе. Але справа гэтая ня выходзіць з рамак тых арбітражных дагавораў, якія мелі месца ў Жэнэве і ў Лёкарно. Італьянская прэса піша, што гэты пакт ужо прыгатоўлены і мае на мэце палепшыць мірныя італьянска-нямецкія адносіны. Німа ў ім ніякіх патаемных дабавак і пратаколаў, якіх ня можна было-б опублікаваць і што ён ня хінецца да таго, каб зрабіць падрыў француска-нямецкім дагаворам у Тоары.

Да нас пішуць.

Нашая выварадка.

Барадзенічы Браслаўскага пав. Сярод нашай моладзі да гэтага часу панавалі надта добрыя настроі. І вось нашы хітрыя ворагі (найбольш дробныя шляхцікі), хочачы папсуць нашу гармонію, пачалі заляцацца да нашых дзяўчат.

Некаторыя нашы дзяўчаты (добра, што такіх мала знайшлося), ведама, як слабыя істоты, ня вытрывалі на сваёй беларускай варце і пачалі забавляцца ў польскасьце. Гэтыя гульні ў польскасьце шкодзяць беларускай культурнай працы і можа блізка скончыцца нават для тых, якія выракаюцца свайго.

Дык помніце, Беларускія дзяўчаты, не выварочвайцеся перад шляхцікамі!

Іншы шлях жыцця прымае,

Будзе жыць ня мука;—

Шляхта сіл ўжо ня мае,

Верх бярэ навука!

Альпенскі.

3 нашага жыцця.

(Слонімшчына).

Будуюць ў нас ад Слоніма да Дзятлава шашу; будуць, майструюць, падаткі бяруць, 8 гадоў будуць, а шашы аж дзеве вярсты выбудалі. Як ведаеце добрыя людзі папанску дык „хоць пуста ў камяніцы (ў хаце), дык багата на вуліцы“ вось гэтак і нашая шаша. Каб паказаць, што работа ідзе, пачалі адразу сыпаць шашу, у двух мясцох, у самых балотах, а людзям загадалі аб'яжджаць. Ёдзе, бывала, чалавек аж-но далей на дарозе роў выкапаны, а ў бок дык каню па жывот вады ды балота. Паедае дарогай цераз роў, выскачыць всаднік-стораж, запіша ў кніжку ды і ў морду „хаму“, а цераз тыдзень плаціць 10-5 зл. А шаша ні з месца.

Адзін з пад Слоніма.

Да „Зямельнае рэформы“.

(Лыскава, Ваўкавыскага пав.).

У Лыскаўскай воласьці ёсць маёнтак Язуполье, які, вапраўда, ня робіць выняткаў сярод другіх маёнткаў Ваўкавыскага пав., якія і сваіх абшараў не ўпраўляюць, бо зямля пераважна ляжыць адлогам, і падаткаў ня плаціць, а гэтакім чынам ды ладам не даюць карысці нікому: ні ўласніцелю, ні дзяржаве.

Але-ж ня глядзячы на гэта дзяржава ня робіць ніякіх спробаў, каб гэтакія некарысныя рэчы абарнуць у карысць, а наадварот, даючы падатковыя палёгкі, тым самым, гэтыя іржавыя механізмы сваёго гаспадарчага апарату круцяць далей...

Згодна з апошнім па чарзе законам аб „зямельнай рэформе“, ўласніца маёнтка Язуполье абвясціла частковую парцэляцыю па 300 золотых за гектар, пры гэтым, усе расходы па завяршэнні рэантальных дакументаў павінен пакрыць набыўца.

Але-ж ясна па гэтакім высокай цане ніхто з тутэйшых сялян купіць зямлю ня можа.

Гэтакі практычны выпадак і фактычнае здарэнне сьведчыць занадта яскрава, што той закон, які мае назоў: „устаўны аб парцэляцыі“ прыдасца хіба, згодна назову другое свае часткі, „аб асадніцтва“ да асадніцтва, што паспрыяе скаленізаваць наш край выхадцамі з этнаграфічнай Польшчы, якім Зямельны банк ахвотна ўдзяляе пазыкі, як гэта відаць, з парцэляцыі маёнтку Краскі, Падароскае воласьці.

Скарга.

Ліст у Рэдакцыю.

Паважаны Рэдактар!

Ветліва прашу змясціць у „Сял. Ніве“ ніжэйпаданае:

Дзея таго, што павадыры Т-ва Беларускае Школы пачынаюць ужо выключаць з ліку сяброў асоб, якія не належаць да Т-ва Б. Ш., гэтым падаю да ведама грамадзянства, што ад часу (вясн 1926 г.), як Т-ва Бел. Шк. пачало выконваць палітыку адной партыі, я да ліку сяброў Т-ва Бел. Школы не належу.

Пасол Ф. Ярэмич.

НАШАЯ ПОШТА.

Гр. Сланеўскаму: Аб творчасці Коласа атрымалі. Пажадана каб Вы пісалі крыху карцей.

Гр. Скарга: Вашу карэспандэнцыю змяшчаем, просім пісаць часцей. На паперу і на маркі высылаем.

Гр. Язэпу Сіняку: Вашыя вершы крыху ня вытрыманы. Пішыце проста карэспандэнцыйны прозаі. У справе навукі пашліце заяву на такі адрэс: m. Radoszkowice, row. Motodeczno, Беларускае Гімназія.

Гр. Сярг. Новіку: Газету пасылаем Вам акуратна, нумары, якіх не атрымалі, пасылаем ізноў.

Альхімовічу Ів., Язэпу Сіняку, Аврэцкічу Н., Буркуну Пр., Яблонскаму Вал., Урбановічу Тодару, Азародавічу Эд., Субачу Фр., Борку З., Сьвістуну Ст., Лашану Сым., Ніконовічу Ст., Чаралупу К., Савейко П. і ўсім Браслаўскім—газету пасылаем.

Дасталі:

Ад: Юркава Івана—8 зл.; Татарчука Эдв. і Лукаша Козла—па 4 зл.; Новікава Сяргея—2 зл. і 2 зл. 50 гр.; Кавака Паўла, Савіцкага Уладз., Яблонскага і Несьцяровіча Уладз.—па 2 зл.; Пятрука М., Школьнага Ів., Загорскага М., Шыбута А., Грышэлі П., Лясковіча А., Каловіча П., Ломжы І. і Осімка М.—па 1 зл.

Усім новым падпісчыкам газету пасылаем.

АФЯРЫ.

На ёлку ў Беларускай Школе ў в. Рудаўцы, Слонімскага пав.—дасталі:

Ад: пасла кс. А. Станкевіча 5 зл.

Эд. Будзькі 3 зл.

Д-ра Б. Туронка 5 зл.

БІРЖА.

Вільня, 28.XII.

ВАЛЮТЫ.

Далары 8.99—8.98 зл.
Рублі зал. (10 р.) 47.50—47.74½ „

ЗБОЖЖА, ЗЕМЛЯРОВ. І ІНШ. ПРАДУКТЫ:

Жыта за 100 кг. (6 пуд.) 43.00—42.00 зл.
Авёс „ „ 38.00—36.00 „
Ячмень брав. „ „ 42.00—41.00 „
„ на кашу „ „ 38.00—36.00 „
Масла несал. за 1 кг. 7.50—7.00 „
„ салён. „ „ 6.00—5.50 „
Яйкі за 1 дзес. 2.50—2.30 „

Падавайце дэкларацыі на беларускія ўрадовыя школы!

Дэкларацыі і ўсе інструкцыі на жаданьне высылае:

а) Беларускі Інстытут Гаспадаркі й Культуры (Wilno, Zawalna 7 m. 8) і

б) Т-ва Беларускай Школы (Wilno, ul. Św. Anny 2).

АБВЕСТКА.

Калі-б хто што-колічы ведаў аб патомках ТАНЧАКА, каторы каля 1700 году пераехаў з Беларусі (дае ён быў упраўляючым дварамі Патоцкіх) у двор Патоцкіх у Луцэ (каля Усця Залёнага), Бучацкага павяту ў Галіччыне, — няхай зробіць ласку паведаміць на адрэсу: Československo, Praha, Hlavní Pošta, příhradka 411. „Cesús“ pro p. Mykolu Masiukevyče.

Іншыя беларускія газеты просім перадрукаваць.